

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 19 luvun otsikko, 162—168 ja 171 §, 181 §:n 3 momentin 9 kohta ja 4 momentti, 182 ja 260 §, sellaisina kuin niistä ovat 162 ja 171 § osaksi laeissa 371/2019 ja 1256/2020, 163 § osaksi laeissa 301/2018 ja 371/2019, 181 §:n 3 momentin 9 kohta laissa 1087/2023 ja 4 momentti laissa 60/2022, 182 § laissa 371/2019 ja 260 § laissa 1256/2020, sekä *lisätään* lakiin uusi 164 a ja 182 a § seuraavasti:

19 luku

Menettelysäännöt julkisen liikenteen palveluhankinnoissa

162 §

Julkisen liikenteen palveluhankintoihin sovellettavat säännökset

Tämän luvun mukaisia hankintamenettelyjä käytetään rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä *palvelusopimusasetus*, mukaisia linja-autoliikennettä ja raitiovaunuliikennettä koskevia käyttöoikeussopimuksia sekä rautatie- ja metroliikennettä koskevia sopimuksia tehtäessä.

163 §

Päätös palvelusopimusasetuksen mukaisesta julkisen palvelun velvoitteesta

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettu tie- ja rautatieliikenteen toimivaltainen viranomainen voi tehdä päätöksen siitä, että se järjestää toimivalta-alueensa tai sen osan julkisen henkilöliikenteen palvelut palvelusopimusasetuksen mukaisesti varmistaakseen sellaisten yleishyödyllisten palvelujen tarjoamisen, jotka ovat monilukuisempia, luotettavampia, korkealaatuisempia tai edullisempia kuin palvelut, joita voitaisiin tarjota pelkästään markkinoiden ehdoilla.

Julkisen palvelun velvoitteet voivat koskea Euroopan unionin jäsenvaltioiden rajat ylittäviä julkisia henkilöliikenteen liikennepalveluja niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten suostumuksella, jonka alueella palveluja tarjotaan.

Ennen hankintamenettelyn aloittamista toimivaltainen viranomainen voi tehdä hankintalain 65 §:ssä tarkoitetun markkinakartoituksen. Julkisen palvelun velvoitteiden alaisten palveluiden hankinnan ennakoitu arvo lasketaan mainitun lain 27 §:ssä säädetyllä tavalla. Käyttöoikeussopimusten ennakoitu arvo lasketaan mainitun lain 28 §:ssä säädetyllä tavalla. Hankintaa ei saa pilkkoa eriin eikä hankintoja saa yhdistellä keinotekoisesti tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

HE 66/2025 vp
LiVM 14/2025 vp
EV 98/2025 vp

Hankintamenettelyt ja hankinnasta ilmoittaminen

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettavat toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää käyttöoikeussopimuksia tehtäessä menettelyä, jossa kaikki palvelusopimusasetuksessa tarkoitettavat liikenteenharjoittajat voivat tehdä tarjouksen (*yksivaiheinen menettely*) tai menettelyä, jossa kaikki mainitut liikenteenharjoittajat voivat tehdä osallistumishakemuksen, minkä jälkeen toimivaltainen viranomainen valitsee osallistumisilmoituksen tehneistä ne, jotka voivat menettelyn seuraavassa vaiheessa tehdä tarjouksen (*kaksivaiheinen menettely*).

Toimivaltaisen viranomaisen on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on toimivaltaisen viranomaisen organisaatioon kuuluva yksikkö, toimivaltaisen viranomaisen omistama yhteisö tai laitos taikka toinen toimivaltainen viranomainen, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

Toimivaltaisen viranomaisen on julkaistava tiedot hankinnasta palvelusopimusasetuksen 7 artiklan mukaisesti. Lisäksi toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava julkisesti yksi- tai kaksivaiheisella menettelyllä tehtävistä käyttöoikeussopimuksista. Ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi sähköisesti internetosoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Hankintaan liittyvään tietojenvaihtoon sovelletaan lisäksi hankintalain 8 luvun säännöksiä. Hankintaa koskevissa ilmoituksissa voidaan hyödyntää vakiolomakkeita mainitun lain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan koko ja sopimuksen kesto sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Määräajat lasketaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jolloin hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Kaksivaiheisessa menettelyssä tarjousaika lasketaan tarjouspyynnön lähettämispäivästä. Kaksivaiheisessa menettelyssä toimivaltaisen viranomaisen on hankintalain 70 §:ssä säädetyllä tavalla kutsuttava yhtäaikaaisesti ja kirjallisesti valitut ehdokkaat jättämään tarjouksensa tai osallistumaan neuvotteluihin. Tarjousaikaa on pidennettävä mainitun lain 56 §:n 5 momentissa säädetyllä tavalla, jos tarjouspyyntöön tai muihin hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Kaksivaiheisessa menettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää. Yksivaiheisessa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 30 päivää ja kaksivaiheisessa menettelyssä vähintään 25 päivää.

Edellä 5 momentissa säädetyt määräaikoja voidaan lyhentää, jos määräaikojen noudattaminen on näissä menettelyissä toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta. Tarjousajan on oltava kuitenkin yksivaiheisessa menettelyssä vähintään 15 päivää. Kaksivaiheisessa menettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 15 päivää. Tarjousajan on oltava kaksivaiheisessa menettelyssä vähintään 10 päivää. Tarjousaikaa voidaan lyhentää yksivaiheisessa menettelyssä vähintään 15 päivään ja kaksivaiheisessa menettelyssä vähintään 10 päivään, jos toimivaltainen viranomainen on toimittanut julkaistavaksi ennakoilmoituksen hankintalain 61 §:ssä säädetyllä tavalla.

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä säädetään 169 §:ssä.

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen voi tehdä hankintasopimuksen erillisinä osina ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jos toimivaltainen viranomainen ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetun toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksia voi antaa useammasta tai kaikista osista, toimivaltainen viranomainen voi rajoittaa niiden osien määrää, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Tällöin toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava hankintailmoituksessa niiden osien enimmäismäärä, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä säännöt, joita se soveltaa ratkaistessaan, mihin osaan tarjoajan tarjous tulee valituksi, jos tarjoajan tarjous tulisi valituksi hankintailmoituksessa ilmoitettua enimmäismäärää useampaan osaan.

Toimivaltainen viranomainen voi yhdistää useampia osia tai kaikki osat samaan hankintasopimukseen. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava hankintailmoituksessa, mitkä osat tai osien ryhmät se voi yhdistää.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa toimivaltaisen viranomaisen sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin tämän pykälän säännösten perusteella.

165 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja niin selvästi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä liikenteenharjoittajia pyydetään määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa.

Tarjouspyynnössä ja hankintailmoituksessa tulee olla:

- 1) hankinnan kohteen määrittely sekä palvelun laatua koskevat vähimmäisvaatimukset;
- 2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
- 3) tarjousten tekemisen määräaika;
- 4) osoite, johon kirjalliset tarjoukset on toimitettava;
- 5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
- 6) liikenteenharjoittajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä kelpoisuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset ja muut vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, jotka on toimitettava;
- 7) tarjouksen valintaperuste;
- 8) tarjousten voimassaoloaika.

Hankinnassa sovelletaan lisäksi hankintalain 71—74, 76 ja 77 §:n säännöksiä, jotka koskevat hankinnan kohteen kuvausta, merkkien käyttöä hankinnan kohteen kuvauksessa, teknistä selvitystä, vaatimustenmukaisuuden osoittamista, vaihtoehtoisia ja rinnakkaisia tarjouksia sekä alihankintaa. Rautatieliikennettä koskeviin muihin kuin käyttöoikeussopimukseen sovelletaan lisäksi, mitä mainitun lain 58 §:ssä säädetään jälki-ilmoitusvelvollisuudesta.

166 §

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta

Tarjoajat on kaksivaiheisessa menettelyssä valittava sekä tarjoajien soveltuvuus yksivaiheisessa menettelyssä arvioitava ennalta ilmoitettuja tarjoajien taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen, tekniseen suorituskykyyn ja ammatilliseen pätevyyteen liittyviä

taikka muita objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita noudattaen. Tarjoajille voi asettaa hankintalain 85 §:ssä säädettyjä vaatimuksia sen varmistamiseksi, että ehdokkailla ja tarjoajilla on hankintasopimuksen toteuttamiseen tarvittavat taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat. Liikenteenharjoittajat voivat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä hankintalain 92 §:ssä säädettyllä tavalla.

Tarjouskilpailussa on suljettava pois liikenteenharjoittaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi tai joka on syyllistynyt hankintalain 80 §:ssä mainittuihin rikoksiin. Liikenteenharjoittaja voidaan sulkea pois mainitun lain 81 §:n perusteella. Alihankkijoiden vaihtamiseen sovelletaan hankintalain 78 §:ää. Liikenteenharjoittajan korjaaviin toimenpiteisiin sovelletaan mainitun lain 82 §:ää.

167 §

Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on toimivaltaisen viranomaisen kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai se, joka on hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää palvelua koskevia vaatimuksia kuten tarjotun palvelun laatua, kaluston laatua, esteettömyyttä, palvelun integrointia, hintaa, tarjonnan määrää, matkustajahintoja, ympäristöystävällisyyttä sekä ympäristövaatimusten täyttymistä. Tarjouksen valintaan sovelletaan lisäksi, mitä hankintalain 76 §:ssä säädetään vaihtoehtoisista ja rinnakkaisista tarjouksista sekä mainitun lain 96 §:n säännöksiä poikkeuksellisen alhaisista tarjouksista.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

168 §

Suorahankinnat ja yksinoikeuden antaminen

Sopimuksen tekemisestä ilman tarjouskilpailua säädetään palvelusopimusasetuksen 4, 5, 5 a ja 6—8 artiklassa. Ilman tarjouskilpailua tehtäviin, palvelusopimusasetuksen mukaisiin hankintoihin sovelletaan lisäksi, mitä hankintalain 58, 60 ja 131 §:ssä säädetään suorahankintojen ilmoittamisesta.

Toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa tehdä palvelusopimusasetuksen mukaisen päätöksen yksinoikeudesta. Yksinoikeuspäätöksellä annetaan erikseen valittavalle julkisen liikenteen harjoittajalle mahdollisuus harjoittaa julkista henkilöliikennettä tietyllä reitillä tai tietyssä verkossa taikka tietyllä alueella ja suljetaan pois muut mahdolliset liikenteenharjoittajat. Toimivaltaisen viranomaisen on julkaistava päätös yksinoikeuden antamisesta verkkosivustollaan ja annettava päätös tiedoksi hallintolain (434/2003) 55 ja 62 §:ssä säädettyllä tavalla.

Yksinoikeus voidaan antaa kaikentyyppisten julkisia hankintoja koskevien sopimusten yhteydessä.

171 §

Sopimusmuutokset

Toimivaltainen viranomainen voi tehdä ilman tarjouskilpailua lisätilauksen, jos se vastaa aikaisemmin yksivaiheista tai kaksivaiheista menettelyä käyttäen tehtyä hankintaa. Edellytyksenä on lisäksi, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä ilman tarjouskilpailua tehtävästä hankinnasta ja että sopimuksen pituus lisätilauksen aika huomioon ottaen ei ylitä palvelusopimusasetuksen 4 artiklan 3 kohdassa säädettyä enimmäisaikaa.

Käyttöoikeussopimus voi sisältää sopimusehtoja tavoitteista, joiden mukaan liikennettä sopimusaikana kehitetään. Tavoitteet voivat liittyä palvelutason toteutumiseen tai matkustajamäärien kasvuun. Sopimusehdoissa voidaan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien keinojen valinta jättää liikenteenharjoittajan vastuulle joko osittain tai kokonaan.

Käyttöoikeussopimuksen alkuperäistä voimassaoloaikaa voidaan pidentää, jos sopimuksessa on 2 momentissa tarkoitettuja ehtoja ja ehdoissa asetetut tavoitteet tai osa niistä on saavutettu liikenteenharjoittajan toimenpitein. Edellytyksenä on lisäksi, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisuudesta pidentää sopimusta, sopimuksen pituus ei voimassaoloajan pidennys huomioon ottaen ylitä 1 momentin mukaista enimmäisaikaa eikä liikenteenharjoittaja saa tavoitteiden toteutumisesta muuta hyvitystä.

Sopimusmuutoksiin sopimuskauden aikana sovelletaan hankintalain 136 §:n säännöksiä.

181 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettut tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Seuraavat seudulliset viranomaiset ovat toimivalta-alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia:

9) Oulun kaupunki Hailuodon, Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen kuntien, Oulun kaupungin ja Tyrnävän kunnan muodostamalla alueella;

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 163 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovittava yhteen. Viranomaisten on liikkumispalveluita suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

182 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettut rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto ja alueellisessa rautatieliikenteessä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Keravan kaupunkien, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion ja Tuusulan kuntien sekä Vantaan kaupungin muodostamalla alueella. Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 163 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut

ja julkisesti hankitut palvelut on sovittava yhteen. Viranomaisten on liikennettä suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

182 a §

Rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten alueellisen toimivallan muuttaminen

Kunnalliset ja seudulliset viranomaiset voivat kirjallisesti ehdottaa liikenne- ja viestintäministeriölle rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten alueellisen toimivallan muuttamista.

Harkitessaan alueellista toimivaltaa koskevia muutoksia liikenne- ja viestintäministeriön tulee ottaa huomioon:

- 1) miten julkisesti tuettu henkilöjunaliikenteen palvelutaso on suunniteltu sovittavaksi yhteen muuhun rautatieliikenteeseen ja muihin liikenteen palveluihin;
- 2) selvitykset julkisesti tuetun henkilöjunaliikenteen edellyttämistä infrastruktuuritarpeista;
- 3) arvion toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että suunniteltuun liikenteeseen sopivan liikkuvan kaluston käyttöön on tosiasiallinen ja syrjimätön pääsy;
- 4) henkilöjunaliikenteen hankintayhteistyöhön tai rahoitukseen osallistuvien tahojen päätökset henkilöjunaliikenteen järjestämisestä ja palveluiden rahoittamisesta julkisesti tuetun henkilöjunaliikenteen hankinnan suunnitellun sopimuskauden ajan.

260 §

Muutoksenhaku hankinta-asioissa

Edellä 19 luvussa tarkoitettussa hankinta-asiassa sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta hankintalain:

- 1) 132 §:ää hankintaoikaisun tekemisestä, 133 §:ää hankintaoikaisun vireilletulosta sekä 134 §:ää hankintaoikaisun käsittelyn vaikutuksesta markkinaoikeuden käsittelyyn;
- 2) 145 §:ää muutoksenhakuun oikeutetuista;
- 3) 146 §:n 1 ja 2 momenttia muutoksenhaun kohteesta ja rajoituksista;
- 4) 147 §:n 1, 3 ja 4 momenttia muutoksenhakuajasta;
- 5) 148 §:ää muutoksenhausta ilmoittamista hankintayksikölle sekä hankinta-asioiden luettelosta;
- 6) 149, 151 ja 152 §:ää, 154 §:n 1 momentin 1—4 kohtaa sekä 155, 160—163, 165 ja 167 §:ää käsittelystä markkinaoikeudessa ja siihen liittyvistä seikoista;
- 7) 169 §:ää vahingonkorvauksesta.

Sen lisäksi, mitä hankintalain 145 §:n 2 momentissa säädetään, liikenne- ja viestintäministeriö voi saattaa hankinta-asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi Euroopan unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa.

Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt hankintalain 154 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

Mitä edellä 1—3 momentissa säädetään muutoksenhausta hankinta-asioissa, koskee myös sellaisia 168 §:ssä tarkoitettuja hankintasopimuksia, jotka on tehty ilman tarjouskilpailua palvelusopimusasetuksen 4, 5, 5 a ja 6—8 artiklan mukaisesti.

Edellä 182 §:ssä tarkoitettun rautatieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päätös hankkia rautateiden henkilöliikenteen julkisen palveluvelvoitteen palvelut suorahankintana palvelusopimusasetuksen 5 artiklan 4 a ja 4 b kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa arvioi

raideliikennelain 152 a §:ssä säädetyllä tavalla sääntelyelin. Muutoksenhausta sääntelyelimen antamasta arvioinnista ja sen mukaisesta päätöksestä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Helsingissä 14.11.2025

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne